

ФОРМИ ГОЛОСУВАННЯ В СУЧАСНИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Стешенко Т. В.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри державного будівництва
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Голосування, маючи юридичний, політологічний та соціологічний аспект, є складним суспільним явищем, зміст якого можуть використовуватися в зарубіжних країнах як прямий шлях формування громадянського суспільства.

Голосування – складна процедура, організована за допомогою комплексу дій правового, матеріально – технічного, інформаційного й забезпечувального характеру. Але якщо його вивчати під більш широким кутом, то голосування виступає демократичним інститутом, що забезпечує вільне виявлення волі громадян і виступає запорукою дотримання їх політичних прав обирати й бути обраними.

Слід зазначити, що різноманітність форм голосування мають вирішальне значення для доступу до волевиявлення. У свою чергу спосіб голосування визначається державою з урахуванням рівня науково-технічного прогресу, рівня технічно-експлуатаційної обізнаності населення та рівня політичного розвитку держави. Серед форм голосування, які застосовуються в сучасних зарубіжних країнах можна визначити наступні:

- дострокове голосування;
- особисте голосування за місцем виборчої адреси;
- голосування за дорученням;
- заочне голосування;
- голосування поштою;
- голосування за місцем перебування виборця;
- голосування в мобільному виборчому пункті;
- голосування за кордоном.

Дострокове голосування. В деяких зарубіжних країнах практикується забезпечення виборцям права на дострокове голосування. Ця форма голосування передбачає можливість виборця здійснити волевиявлення у визначеній законодавством формі.

Дострокове голосування створює особливі переваги для осіб, які знаходяться в короткій поїздки за кордон в день виборів. Таке голосування існує в Білорусі – це можливо за 5 днів до виборів, в Данії – до 3 місяців наперед, а у Фінляндії – від 5 до 8 днів наперед. Ця форма голосування передбачається також в Андоррі, Киргизстані, Литві, Мальті та Норвегії. Голосування здійснюється у дипломатичних та консульських установах [1].

Особисте голосування за місцем виборчої адреси. Ця форма голосування є найпростішою і застосовується при голосуванні бюлетенями та виборчими машинами. Організатори виборчого процесу здійснюють утворення пунктів для голосування з дотриманням принципів територіальної організації виборчо-

го процесу. Його застосування в зарубіжних країнах є класичним підходом до організації проведення голосування

Голосування за дорученням є не досить розповсюдженим способом голосування на виборах в зарубіжних країнах. Виборець вправі доручити здійснення волевиявлення іншій особі від власного імені. При цьому слід звернути увагу, що заповнення виборчого бюлетеню замість особи, яка має фізичні вади і не в змозі самотійно здійснити це не може вважатися голосуванням за дорученням. Положення про голосування за дорученням існує в таких державах: Алжир, Бельгія, Монако, Нідерланди, Сполучене Королівство Великобританії, Франція і Швеція та ін.

Заочне голосування. Проведення виборів заочним способом передбачає організацію голосування виключно через дистанційне волевиявлення (поштою, Інтернетом тощо).

Голосування поштою. Необхідність підвищення політичної активності виборців стали причинами появи в зарубіжних країнах поштового голосування на виборах державних і муніципальних органів влади.

У дев'яти країнах ця форма голосування по пошті передбачається для громадян, які проживають за кордоном, (Австрія, Німеччина, Іспанія, Ірландія, Італія, Ліхтенштейн, Люксембург, Мексика та Словаччина), в той час як в 12 з них – це єдино можлива форма (Бельгія, Боснія і Герцеговина, Киргизстан, Латвія, Литва, Естонія – для осіб, які тимчасово перебувають за кордоном, – Нідерланди і Португалія – щодо парламентських виборів – Словенія, Сполучене Королівство Великобританії, Швеція і Швейцарія) [1]. Можливістю голосування поштою користуються близько 10% виборців у Великобританії, Німеччині та в Данії

У Федеративній Республіці Німеччина виборець може скористатися поштовим голосуванням, якщо у день голосування не має можливості перебувати за своєю виборчою адресою, переїхав до нового місця проживання і не встиг отримати відкріпне посвідчення, через професійні причини або за станом здоров'я не може прибути на дільницю [2, с. 106].

Наприклад, у Австралії передбачений розгорнутий перелік причин голосування по пошті: робота, хвороба, релігійні переконання, від'їзд, інвалідність, проживання на відстані більше 8 км від виборчої дільниці. Для отримання постійного поштового голосу (GPV) на будь-яких виборах виборець повинен відповідати одному з наступних критеріїв: проживати на відстані більше 20 км від виборчої дільниці; мати інвалідність; володіти поганим здоров'ям або доглядати за людиною, у якої погане самопочуття; мати релігійні переконання, які не дозволяють голосувати в день виборів. Бланки заяв для голосування поштою можна отримати в будь-якому поштовому відділенні, в реєстратурі лікарні або будинку престарілих, в будь-якому відділенні або на сайті Австралійської виборчої комісії [3].

У Російській Федерації голосування поштою визнане перспективним напрямом розвитку електоральної практики. Згідно з Постановою Центрвиборчкому РФ від 07.08.2003 № 20/144-4 «Про тимчасовий порядок голосування поштою при проведенні виборів до органів державної влади суб'єкта Російсь-

кої Федерації, органи місцевого самоврядування» введений тимчасовий порядок голосування поштою [4].

Голосування за місцем перебування виборця. Поряд з голосуванням за місцем виборчої адреси може застосовуватися голосування за місцем перебування (проживання виборця). Органи, які здійснюють проведення виборчого процесу забезпечують виборцям голосування за місцем їх проживання в межах виборчої дільниці, у випадку неможливості ним самостійно прибути до виборчої дільниці у зв'язку зі станом здоров'я.

Голосування за місцем проживання є розповсюдженою формою для країн Східної Європи. Організатори виборів та представники громадськості нарікають на особливості цієї форми голосування, вказуючи на цей інститут як на один з вагомих засобів фальсифікації результатів голосування.

Голосування в мобільному виборчому пункті. Ця форма голосування є доволі нерозповсюдженою і полягає в участі виборця у голосуванні за допомогою мобільного пункту. У Австралії команди мобільних пунктів для голосування функціонують там де немає змоги у виборців дістатися виборчої дільниці. Мобільні виборчі дільниці функціонують у деяких лікарнях, будинках престарілих, пенітенціарних закладах та в окремих районах країни [3].

Голосування за кордоном дозволяє громадянам, які проживають за межами своєї країни, брати участь у її політичному житті. Створення умов волевиявлення для голосування за кордоном є проявом гарантування рівності в політичних правах незалежно від місця проживання. Сучасна виборча практика в зарубіжних країнах не завжди надає право голосу особам, які перебувають поза країною.

Правові позиції Європейського суду з прав людини з цього питання ґрунтуються на положеннях Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [5].

У країнах: Болгарія, Бразилія, Угорщина, Грузія, Ісландія, Корея, Марокко, Молдова, Польща, Румунія, Росія, Сербія, Україна Хорватія, Чорногорія і Чеська Республіка громадяни, що проживають за кордоном, можуть голосувати тільки особисто. Особисте голосування є одним з можливих методів голосування в 15 інших країнах членах ОБСЄ (Алжир, Білорусь, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Данія, Латвія, Литва, Норвегія, Португалія, Словенія, Фінляндія, Франція, Швеція та Естонія). У всіх цих випадках голосування проходить у дипломатичних або консульських установах у відповідній країні.

Література:

1. Дюрьо Ж., Тросканий Л. Европейская комиссия за демократию через право (Венецианская комиссия) «Доклад о голосовании за рубежом» утвержденный на Совете по демократическим выборам на 37-ом заседании (Венеция, 16 июня 2011 года) и Венецианской комиссией на 87-й пленарной сессии (Венеция, 17-18 июня 2011 года) [Электронный ресурс] // Официальный веб-сайт Европейская комиссия за демократию через право. – Режим доступа: <<http://www.venice.coe.int>>.

2. Современные избирательные системы. Вып. 2 : Аргентина, Германия, Швеция / А.Г. Орлов, Ю.И. Лейбо, И.А. Ракитская ; науч. ред. Ю.А. Веденеев, В.И. Лысенко ; Центральная избират. комиссия РФ. – М. : РЦОИТ; Норма, 2007. – 320 с.

3. Voting [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Австралійської виборчої комісії. – Режим доступу: <<http://www.aec.gov.au>>.

4. Постановление Центризбиркома РФ от 07.08.2003 № 20/144-4 «О временном порядке голосования по почте при проведении выборов в органы государственной власти субъекта Российской Федерации, органы местного самоуправления» [Електронний ресурс] // <http://zakonprost.ru/content/base/part/364883>

5. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 20.03.1952 року [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_535>.

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА КРАЇН ЄВРОПИ

ЦЕНТР ЗАКОНОТВОРЧОСТІ ПРИ ЮРИДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА
УКРАЇНИ ТА РОЗВИТОК
СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ:
ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ»**

22-23 квітня 2016 р.

м. Ужгород

УДК 340.11(477)(063)
ББК 67.9(4Укр)300я43
Р 45

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Бисага Ю.М., д.ю.н., професор (головний редактор); Алмаші М.М., к.ю.н., доцент; Белов Д.М., д.ю.н., професор; Булеца С.Б., к.ю.н., доцент; Гомонай В.В., к.ю.н., доцент; Греца Я.В., к.ю.н., доцент; Камні О.Ю., к.ю.н., доцент; Лазур Я.В., д.ю.н., професор; Митровка Я.В., к.ю.н., доцент; Палінчак М.М., к.і.н., доцент; Рогач О.Я., д.ю.н., професор; Рошканюк В.М., к.ю.н., доцент; Ступник Я.В., к.ю.н., доцент; Чечерський В.І., к.ю.н., доцент; Ченис О.І., к.ю.н., доцент.

Р 45 **Реформування законодавства України та розвиток суспільних відносин в Україні: питання взаємодії:** Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 22-23 квітня 2016 р. – Ужгород: Ужгородський національний університет, 2016. – 180 с.

ISBN 978-966-916-102-4

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Реформування законодавства України та розвиток суспільних відносин в Україні: питання взаємодії», яка відбулася на базі юридичного факультету Ужгородського національного університету 22-23 квітня 2016 р.

УДК 340.11(477)(063)
ББК 67.9(4Укр)300я43

ISBN 978-966-916-102-4

© Інститут держави і права країн Європи
«Ужгородський національний університет», 2016
© Центр законотворчості при юридичному факультеті, 2016

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Нормативно-правове регулювання інституту покарань на території Волинської губернії (1792-1917 рр.) Данилюк Ю. М.	8
До питання про місце медичного права у системі права України Дічко Г. О.	11
Становлення та розвиток державно-політичного устрою Республіки Польща (1918–1939 рр.) Лучаківська І. Л.	15
Європейський досвід формування правового регулювання інформаційного суспільства у дослідженнях українських вчених Ромащенко В. А.	18
Сучасні інформаційні технології в юридичній діяльності Рубанська А. А.	22

НАПРЯМ 2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Основи конституційного ладу України: сучасні концептуальні підходи Бєлов Д. М.	24
Місце та роль місцевих державних адміністрацій в системі органів виконавчої влади в Україні Болдирєв С. В.	28
Надання безоплатної правової допомоги учасникам антитерористичної операції та внутрішньо переміщеним особам в Україні Джуська А. В.	32
Форми здійснення територіальною громадою місцевого самоврядування Звіздай О. В.	35
Швейцарський ландсгемайнде як реліктова форма прямої демократії Куфтирєв П. В.	37
Окремі аспекти конституційно-правового регулювання взаємодії Президента України з Верховною Радою України Малишкіна Н. О.	40
Форми голосування в сучасних зарубіжних країнах Стешенко Т. В.	44
Форми здійснення парламентського контролю за діяльністю уряду України Удалайський О. С.	47